

Mishnah: Ketubah amounts¹

- Betulah receives 200,^{2 3} Almanah (or other non-first marriage) receives 100
- A Betulah who is in her second marriage because the first one ended after kiddushin receives 200⁴
 - And the man can claim there were no betulim

Gemara: Lessons of Language

- 1: Rav Chana of Baghdad: The word אלמנה comes from מנה for the ketubah^{5 6}
 - As far as a widow from kiddushin, we keep the word אלמנה across the board
 - But the word אלמנה appears in the Torah! It's about the future.⁷
Like Bereishit 2 referring to אשור, which is a city (סליקא) that didn't exist then.⁸
- 2: Rav Chana of Baghdad: מטר has many מ traits – irrigate, quench, fertilize, rejuvenate, draw forth fruit:⁹
 - The traits link to Tehillim 65:11 about the water Hashem sends.
- 3: Rabbi Elazar: מזבח has many מ traits:¹⁰
 - מזיח – To move away – Means to move away bad decrees, as opposed to מכפר
 - מזין – Nourishes¹¹
 - מחבב – Causes affection
 - מכפר – Atones for aveiros
- 4: Rav Chana of Baghdad: Dates have 5 traits
 - The five traits: Heat, satiate, laxative, strengthen, don't make a person finicky
 - Rav – Don't pasken after eating dates; they intoxicate¹²
 - Q: But a braita praises their salutary effects, so long as one doesn't eat them in the afternoon!
 - A1: They are great, but they also make thinking difficult. It's like wine.
 - A2: If you have them before the meal, they are destructive to the body.¹³
- 5: More wordplay¹⁴
 - Rava: דשא = door = שם דרך
 - Rava: דרגא = ladder = דרך גג
 - Rav Pappa: פוריא = bed = פרין ורבין עליה
 - (11a) Rav Nachman bar Yitzchak: איילונית = דוכרנית (איל-דכרא) because doesn't give birth

א. שו"ע אבן העזר סו:ו

כמה שיעור הכתובה, לבתולה ק"ק, ולאמנה מנה, ושל זו וזו כסף מדינה; נמצא כתובות בתולה הם שלשים ושבעה דרהם וחצי כסף צרוף, וכתובת אלמנה מחציתם, שהם י"ח דרהם וג' רביעים כסף צרוף.

¹ For modern calculations of the value of a ketubah, see <http://www.jlaw.com/Articles/KETUBAH.pdf>

² Biblical coins (Rama Even haEzer 66:6, and see Bava Kama 36b and Rambam Peirush haMishnayot Bechorot 8)

³ Current archaeology believes they weren't using coins at the time of Matan Torah; the earliest minted coins found are in the area of modern Greece/Turkey, late 7th century BCE (<https://www.jewishvirtuallibrary.org/coins-and-currency>). That would seem to be a problem for the view that the Torah's term כסף is a coin (as opposed to just a monetary value, or a quantity of silver). See <https://local.droit.ulg.ac.be/sa/rida/file/2008/02.Geva.pdf>, and my shiurim at <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/913301/> and <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/913813/>.

⁴ Why isn't this obvious? (Shitah Mekubetzet)

⁵ And not from being mute אדם (Ritva)

⁶ What about אלמן for a widower? (Maharsha, Chatam Sofer)

⁷ And don't use this to prove the bicality of a widow's ketubah; the word *maneh* is not biblical (Tosafot)

⁸ Meaning, in Moshe's time (Tosafot; and see Ramban to Bereishit 14:7)

⁹ The idea seems to be to thank Gd for the benefits of rain (based on Maharsha)

¹⁰ Each of these corresponds to a different type of korban (Maharsha)

¹¹ Nourishes whom? (Rashi, Maharsha, Kuzari 2:26)

¹² Then why does Rav say in Keritut 13b that one may enter the Beit haMikdash after dates? (Tosafot here and in Keritut 13b)

¹³ This is consistent with Galen, as quoted by Rambam in On the Causes of Symptoms Chap. 11

¹⁴ This is meant to show the Hebrew/Aramaic link (Maharsha to Shabbat 77b)

הגה: עיין בי"ד סי' רנ"ד וסימן ש"ה ערך המטבע שנקראת דרהם. וכל זה לדעת קצת הפוסקים, שסבירא להו שכתובות בתולה אינה רק זוזי דרבנן (הרי"ף והרמב"ם והר"ן והר"ם), שמאיתם של בתולה עולין ששה סלעים ורביע. ויש מי שמשער כתובת בתולה עשרה זהובים ואלמנה חמשה זהובים (מהרי"ל בשם אגודה). אבל לדעת יש פוסקים, מאתים של בתולה ומנה של אלמנה משערים בזוזי דאורייתא, והוא שמונה פעמים יותר, וכתבו דלכן נהגו לכתוב בכתובה דחזו ליכי מדאורייתא (ר"ת)...

ב. פירוש המשנה לרמב"ם מסכת בכורות פרק ח משנה ח

ואמרו "ובמנה צורי", רוצה לומר שיהא אותו הדבר שמשלם מתרכובת מטבע צור. ואין אנו יודעים היאך היה מטבע צור באותו הזמן, לפיכך אנו אומרים שיהו כולם, כלומר כל השיעורים הללו, מן הנקי ביותר שבכסף.

ג. חידושי הריטב"א מסכת כתובות דף י עמוד ב

אלמנה על שם מנה. פי' שאע"פ שהוא לשון אלם שהיא יושבת דומיה רב חנא דייק למה הוסיפו נה של אלמנה.

ד. מהרש"א חידושי אגדות מסכת כתובות דף י עמוד ב

אלמנה ע"ש מנה כו' הגם כי מצינו כן בלשון זכר "כי לא אלמן ישראל ויהודה מאלקיו וגו'" דריש אלמנה ע"ש מנה. ואיכא למימר איידי דקרי לה אלמנה קרי לזכר אלמן כדאמרינן באלמנה מן הארוסין: